

עצמאי בשטח- תוכנית בר מצווה בשטח

מכתב להורים בלבד על התוכנית

רציונל ומטרות:

בר מצווה הינה תקופה של מעבר. סיום תקופה והתחלה חדשה. בגיל 13 הנער נפרד מתקופת הילדות ומתחיל את שלב הבגרות, שבו הוא מעצב את ערכיו, השקפת עולמו, אמונותיו ואופיו, אשר באים לידי ביטוי בקבלת ההחלטות ובהכרעות שייקח בצמתים שבדרך, בדרך הבגרות. הנער אינו נמצא לבד במסעו להכרת עצמו, אלא הוא חלק ממשפחה, חברים, משפחה מורחבת, קהילה, עם, תרבויות אחרות והסביבה. כל אלו משפיעים ומושפעים מהחלטותיו והכרת עצמו.

כיצד ניתן להעביר את המסר המורכב הזה לבני 13 כך שגם יהנו, גם ילמדו, וגם יקבלו כלים להתמודדות עם תהליך ההתבגרות והעצמאות?

התוכנית "עצמאי בשטח" נשענת על פסיכולוגיה חיובית, על הומניזם, ותרבות יהודית, ומשלבת טכניקות חווית ה- outdoor training -ODT, ועל התפיסה החילונית הומניסטית של היהדות.

שילוב אשר מחייב את המשתתפים לצאת מחוץ למוכר, לטבע, לשטח, ושם להכיר את הטבע שלהם, את היכולות והמחשבות, החברות והמימוש העצמי.

מבנה התוכנית:

חמישה מפגשים, כל מפגש בן שעתיים וחצי, למעט המפגש האחרון שאורכו כארבע שעות וכולל גם את השתתפות ההורים.

מפגש 1: היכרות ומיהו חילוני?

המפגש יחל במשחקי היכרות וגיבוש קבוצה: מרוץ השליחים, שיח אילמים, פלונטר ידיים וכד'.

לאחר מכן נשחק את משחק העגלה המלאה והריקה.

בפגישתו המפורסמת של החזון אי"ש עם ראש הממשלה דוד בן-גוריון, שאל ראש הממשלה כיצד יחיו יחדיו דתיים וחילוניים, והחזון איש השיב לו שבנקודות החיכוך שאינן ניתנות לגישור על "העגלה הריקה" (היהדות החילונית-ציונית) לפנות מקום ל"עגלה המלאה" (היהדות הדתית).

העגלה הריקה היותר שם גנאי לריקנות החילונית, לעומת הדתיים אשר להם יש עגלה מלאה בתכנים. ובאמת, כאשר שואלים מיהו חילוני, רוב האנשים יענו הגדרה לעומתית- שלילית- למשל: לא דתי. לא מאמין באלוהים, לא מקיים מצוות וכד'. ומהי ההגדרה העצמאית- חיובית של החילוני? כדי לענות על שאלה זו נשחק את משחק העגלה הריקה והמלאה ונערוך לאחר מכן עיבוד של המשחק ונעלה את השאלה מיהו חילוני?

במפגש זה נעלה מושגי יסוד: חול וקודש, חופש וריבונות, הלכה ומצוות, הומניזם ומוסר, אמונה, פולחן, טקסיות.

מפגש 2: מיהו יהודי?

מפגש זה נענה על השאלה מיהו יהודי מתוך כוונה לתת אפשרות למשתתפים, אשר אורח חייהם הוא חילוני, להזדהות ולהרגיש את יהדותם בדרך המתאימה לאורח החיים שבחרו הוריהם והם.

את המפגש נתחיל במשחק הסמלים – בתום המפגש הראשון, ניתן למשתתפים משימה להביא איתם חפץ המבטא את יהדותם. כל החפצים מוכנסים מבעוד מועד לתוך קופסא, וכשמוציאים את החפצים מדברים על הקשר בין החפץ ליהדות ולסיפור העומד מאחורי החפץ. דרך החפצים ננסה לעלות את הנחות היסוד של המשתתפים בדבר מהי יהדות לדעתם? ומכאן נצא למשימת יהדות-

יציאת מצרים

במרכז המפגש נערוך הליכה על חבלים וחציית נחל, אשר ידמה עבור המשתתפים את יציאת מצרים ותחילת סיפורו של העם היהודי.

לאחר מכן יקבלו המשתתפים כתב חידה, אותו יצטרכו לפענח באמצעות מפה וניווט בנקודות שונות. בכל נקודה הם יצטרכו לגלות פתק ובו משימה הקשורה ליהדותם. כתב החידה והניווט מדמים את ההליכה במדבר וגיבושו של העם באמצעות קבלת חוקים, סדרי ממשל, הסדרים חברתיים וכד'

במפגש זה נעלה מושגי יסוד הבאים: אומץ, יצירה וחידוש, יהדות כתרבות, עשרת הדברות, מנהיגות ונבואה, אמונה באל אחד לעומת עבודת אלילים, שבת, ועוד.

מפגש 3: מיהו ישראלי?

במפגש זה נשאל את המשתתפים מיהו ישראלי עבורם? מה בין ההגדרה התרבותית/מסורתית של יהדות לבין ההגדרה הלאומית? מה יחסנו אל הישראלים שאינם יהודים- המיעוטים. וכמו כן נדבר על יסודות מדינת ישראל- הדמוקרטיה וערכיה.

נשחק משחק בנושא יחס אל האחר- נתחלק לזוגות, כל זוג יצטרך לעצב דגל מחומרים הקיימים בטבע אשר יבטא את היחס אל האחר:

1. דגל המיעוטים.

2. דגל אנשים עם מוגבלויות.

3. דגל עובדים זרים.

4. דגל עולים חדשים.

לאחר מכן נשחק משחק בנושא כיבוד ערכי הדמוקרטיה בדגש על חופש הביטוי.

במפגש זה נעלה מושגי יסוד הבאים: רוב ומיעוט, חופש הביטוי, עריצות הרוב, לאומיות, מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית

מפגש 4: מי אני?

לאחר שסקרנו את מעגלי השייכות החברתיים, נפנה לעיסוק בזהות העצמית. שאלה שמתבגרים עוסקים בה ללא הרף, נתונים ללחצים חברתיים ולצווי אופנה מחד, ולערכים אישיים ויושרה עצמית מאידך, וניתן כלים להתמודדות עם שאלות אלו במהלך ההתבגרות. איך קובעים מה חשוב? מה דחוף? מהם הערכים שמנחים אותי? איך מקבלים החלטות בהתאם לערכים שבהם אני מאמין?

משחק הניצולים- אתם קבוצת ניצולים על אי בודד, הספינה שלכם נטרפה והצלחתם להגיע בסירה לחוף של אי. על הקבוצה להספיק בעשרים דקות לבצע משימות שינתנו לפי סוגי החשיבות והדחיפות.

לאחר סיום המשימות נקיים שיחה על המשחק ועל קבלת ההחלטות כבוגרים ועל ניהול הזמן האישי.

במפגש זה נעלה מושגי יסוד: ערכים אישיים, יושרה, בגרות, זהות, מצפן אישי, ניהול זמן- ארבעת הרביעים- (דחוף וחשוב, דחוף ולא חשוב, לא דחוף וחשוב, לא דחוף ולא חשוב).

מפגש 5: מפגש סיום- מיהו בוגר? וטקס בגרות בהשתתפות ההורים

המפגש יהיה המשכו של המפגש הקודם ויעסוק בהיבט האישי, לאחר שדיברנו על זהות וקבלת החלטות, השלב הבא הוא הגדרת הבגרות כעצמאות (נובע מתוך זכות, להבדיל מאחריות הנובעת מתוך חובות), מתוך העצמאות נובעת האחריות האישית למעשיי. המשתתפים יפנימו את העובדה שבגרות מובילה לעצמאות, להתפתחות אישית, וממנה נובעת לקיחת אחריות.

ניפגש במערות לוזית/מקום אחר לסנפלינג הקרוב למרכז. המשתתפים ישחקו משחק הגשמת חלום ולאחר מכן יבצעו סנפלינג הדורש אומץ, עצמאות וגם לדעת לסמוך על החברים שהם בעצמם לוקחים אחריות על הגולש.

בינתיים ההורים מכינים ארוחת ערב למשתתפים- על בסיס סדנת אוכל: מרק, לחמים וסלטים וצ'ופרים מתוקים.

בסיום הסנפלינג יפגשו ההורים והמשתתפים ויערך טקס בגרות, כל משתתף יקבל תעודת בוגר ולאחר מכן תיערך הפריסה וארוחת הערב.

תודות וסיום.

במפגש זה נעלה מושגי יסוד הבאים: בגרות, עצמאות, אחריות, עזרה, חלום, מטרה ומימוש, חברות, מעגלי שייכות- חילוני, יהודי, ישראלי.

מנחי התוכנית:

גיא אורן, רב חילוני, מוסמך מכון תמורה למנהיגות ישראלית. בעל M.A בחינוך, בעל תעודת מנחה סדנאות שטח- ODT.

אופיר אורן- בעל תעודת מנחה סדנאות שטח- ODT, בעל נסיון בהפקת אירועים בשטח לילדים ומבוגרים.

טלפון ליצירת קשר: 050-9398282